

Norsk Kulturarv

NORWEGIAN HERITAGE FOUNDATION

Riksantikvaren - RA

Postboks 8196 DEP
0034 OSLO

Att.: postmottak@ra.no

Vår dato: Tysdag den 24. juni 2025

HØYRING – «Bevaringsstrategi for bygder og byers kulturmiljø»

Vi er svært glade for at ein, gjennom denne nasjonale bevaringsstrategien for bygder og byar sine kulturmiljø, har klare ambisjonar om å bidra til at eit mangfald av kulturmiljø skal bli bevart og teke i bruk. Viktige ressursar i ei berekraftig samfunnsutvikling, som skal bidra til engasjement for kulturmiljøa.

Kulturmiljø som i mange tilfelle har fått ny bruk, eller at det i dag er arena for fortsatte tradisjonsrike aktivitetar – VERN GJENNOM BRUK.

Lista over innehavere av Det nasjonale kvalitetsmerket Olavsrosa syner mange gode eksempel på dette.

I likheit med Kulturvernforbundet vil vi understreke viktigheita av frivilligheita og kulturvernorganisasjonane. Deira aktivitetar og kompetanse er avgjerande for å nå dei nasjonale måla på kulturmiljøfeltet. Organisasjonene og alle dei tusentals frivillige har ein heilt unik kunnskap om istandsetting, vedlikehold, vidareutvikling og drift.

Som nasjonale bevaringsstrategiar skal ein leggje til rette for dialog og samarbeid mellom ulike instansar og sektorar, forvaltningsnivå og interessentar. Det er behov for meir samarbeid på tvers, og å sjå ulike virkemiddel i samanheng.

Alle kulturmiljø ligg i ein kommune. Med dette er kommunane avgjerande i det å ta vare på og opne for utvikling og gjerne ny bruk. Her må kommunane støtte seg på alt av frivillige krefter i sine respektive område.

Denne bevaringsstrategien ber preg av at den grip inn i dei andre av RA sine strategiar. For eksempel vil brorparten av kystens kulturminne (havner, kaier, fyr og båter) vera grunnleggande for bygder og byar langs kysten vår. Like eins dei sterke banda som det vil vera mellom byen eller bygda og den omkringliggande primærnæringa.

KONKRETE INNSPEL

1. Som **mundtlege kjelder og intervju** kan frivillige involverast. Viktig å tenkje samarbeid med fagfolk (museum, institutt etc.) viss ein føler at det vil gje betre kvalitet.
2. **Dokumentasjonsarbeid** – både samtidsdokumentasjon og historisk dokumentasjon av prosessar, arbeidslag/ arbeidsmiljø, ein typisk arbeidsdag, ein bedrift. Viktig med gode fotografar.

Norsk Kulturarv

NORWEGIAN HERITAGE FOUNDATION

3. Bruk av **frivillige arbeidsgrupper**, og eigne arbeidsgrupper for innhenting av informasjon om hus og heim (kvinner og familiar). Vekt på alle sider av landets **arbeidshistorie**.
4. Kva **bygg** kan vi ta vare på ?
Det handlar om kunnskap og innsikt i viktig kulturarv som er visuell, og som er identitetsberarar for staden.
Offentlege bygg som Skular og andre institusjonar. **Forsamlingshus/ samfunnshus/ grendahus og bedehus. Kyrkjene og prestgardane** sentralt i bygda eller byen – både reint praktisk/ geografisk og som kultursenter. **Hagar** og tradisjonen med dyrking/ kjøkenhagar er viktig å ta vare på. **Parkar** med installasjonar som scener, musikkpaviljongar, beplantning etc.
Korleis kan ivaretakinga av kulturmiljø vera positivt i for bygda og byen – for eksempel ved å skape dei gode møteplassane ?
Gjerder av alle slag. **Vannbrønnar. Vassvegar/ vatningsanlegg. Rydningsrøyser. Ferdselsårer og stigar.**

Kva **gjenstandar** kan vi ta vare på ?
Det blir avgjerande å lage innsamlings- og dokumentasjonsplanar. Er dette lokalt, nasjonalt eller internasjonalt bevaringsverdig ?
5. **Arkivinnsamling.**
6. Planar for **små næringer og handelsbedrifter**. Turismen.
7. **Formidling** - Svært viktig å skape engasjement og deltaking. Få med skulane og kulturmiljøarbeid inn i kvardagen og pensum. Informasjon til besøkande. Bruk av ny teknologi.
8. **Frivillige og samarbeid !** Dette er ein ressurs, men treng óg pengar og oppmerksomheit. Ikkje minst er det god folkehelse.
9. **Internasjonalt samarbeid** - Viktig å delta i og å ha samarbeid med organisasjonar internasjonalt. Får perspektiv på det vi held på med, og samarbeid/ vennskap innan teknisk industrielle kulturminne.
10. **Bevegelege kulturminne.** Godt synlege i bygda og byen, og gjerne i bruk.

VÅR BAKGRUNN

Stiftelsen Norsk Kulturarv (SNK) vart oppretta i 1993 av Oppland fylkeskommune og har 29 innskytarar av eigenkapital, hovudsakleg frå offentleg sektor.

Norsk Kulturarv er ein landsomfattande organisasjon med sterke band til landbruks- og matområdet. Samfunnets kunnskap, sterke interesser og dei rette haldningane til landbruks- og matsektoren er avgjerande for arbeidet vårt – Både for næringa og for oss som interesseorganisasjon innan kulturminnevernet.

Aksjonane våre – «Rydd et kulturminne» og Norsk Smaksskule – rettar seg mot barn og unge. På andre områder bidreg vi til auka verdiskaping og næringsutvikling knytta til medlemmas eigendomar.

Norsk Kulturarv

NORWEGIAN HERITAGE FOUNDATION

Norsk Kulturarvs visjon er **Vern gjennom bruk.**

Utvikling av nye næringar gjennom bruk av kulturarvverdiar er ein vesentleg del av Norsk Kulturarvs arbeid. Norsk Kulturarv bidrar på denne måten til verdiskaping. Kulturminne som blir brukte aktivt, skapar tilhøyr og identitet.

Aktiv bruk er ein viktig premiss for ein levande og mangfaldig kulturarv.

Kulturarven er kjelde til livskvalitet gjennom gode opplevingar, samtidig som kulturarven gir grunnlag for næringsdrift. Inntekter som blir skapte, kan i neste omgang bli tilbakeført til vernearbeidet.

Norsk Kulturarv er ein interesseorganisasjon med formål å sikre kulturarven vår for komande generasjonar gjennom berekraftig bruk langs kysten, i innlandet og i bystrøk. Norsk Kulturarv og er open for medlemskap for bedrifter, kommunar, fylkeskommunar, regionråd, organisasjonar og enkeltpersonar.

Norsk Kulturarv arbeider med haldningsskapande verksemd, informasjon og formidlar verdiar som **inspirasjon, kunnskap og identitet.**

Vi takkar for at Riksantikvaren er igang med bevaringsstrategi for feltet. Dette er så viktig. Ønskjer lykke til med arbeidet, og høyrer gjerne frå RA om det skulle vera noko.

Med beste helsing frå

STIFTELSEN NORSK KULTURARV

Jørn Holme
Styreleiar

Erik Lillebråten
Direktør

THE BEST IN HERITAGE
IN PARTNERSHIP WITH EUROPA NOSTRA

VERN GJENNOM BRUK